

de luptă, până la aceea întrunită de companie și se vor face numeroase aplicațiuni și teme tactice. cu compania și batalionul.

Epoca de chiemare ar fi:

Perioada II-a:

Seria I-a: dela 15 Aprilie — 1 Mai
„ II-a: „ 10 Maiu — 25 „

Perioada III-a:

Seria I-a: 1 Mai — 10 Mai) 25 zile
„ II-a: 23 „ — 5 Iunie) „

La manevrele de toamnă, în luna Septembrie, se vor chiemă rezerviștii în așa fel, pentru o durată de 10—15 zile, în care să se treacă perioada 4-a. Se va căută ca fiecărui contingent să-i vină rândul la 3 ani, cel puțin.

Cu chipul acesta un om va putea să treacă în cursul unui an 40 — 45 zile de instrucție; iar din 3 în 3 ani 55 — 60 zile de instrucție.

Programul Naval al României

DE

Căpitan-Comandor V. SCODREA

Nu am să încep cu considerațiuni militare și politice spre a dovedi necesitatea unei marine de războiu, de oarece atât cercurile diriguitoare militare cât și cele politice sânt convinse de această necesitate, mai ales în urma „*circumstanțelor care s'au ivit în anul 1913 și care au pus înaintea Europei, și mai ales înaintea noastră, nouă probleme și ne-au impus de asemenea nouă datorii în lumea internațională în mijlocul căreia trăim și în care trebuie să facem să se desvolte cât mai puternic posibil situațiunea Statului nostru*” după cum s'a rostit d. I. I. C. Brătianu, actual președinte al consiliului și ministru de războiu.

De altă parte *pacea de la București*, acest mare act, care ne-a ridicat din punct de vedere moral, pe impune și datoria de a ne menține prestigiul câștigat și să facem ca ea să fie respectată. Ori, pentru aceasta avem nevoie de *forță*, singura în stare a face ca cuvântul nostru să fie ascultat, *forță* ce trebuie neapărat să se compună din o puternică *Armată de uscat* și o puternică *Marină*.

Dacă asupra necesității unei marine pentru țara noastră nu mai încapе în prezent discuțiune; asupra constituirii ei domnește încă multă nedumerire. Unii, — cei călăuziți de principiile sănătoase și invariabile ale artei militare — cer ca forțele noastre de la Mare să cuprindă toate elementele care intră în constituirea unei forțe navale, spre a putea răspunde menirii ei. Alții, fie din necunoașterea chestiunilor maritime, fie din alte motive pe care nu le cunoaștem, vroesc a face din contratorpilor elementul principal, adică vasul de luptă.

Cei dintâiu sânt pe calea cea bună, căci după cum o *Marină* este o armă în apărarea unui stat, nu o armată, dezvoltarea ei este proporțională cu condițiile politico militare ale aceluși stat. După cum într'un teatru de operațiune muntos nu înțelegem o cavalerie numeroasă, tot așa pentru condițiuni, care evidențiază ca teatru principal al deciziei războiului „Uscatul”, nu înțelegem valoarea unei puteri navale prea complicate și costisitoare. — Într'o *Armată de uscat*, orice dezvoltare ar avea, se întâlnesc cele trei arme: *Infanteria*, *Cavaleria* și *Artileria*, și numai cooperarea lor poate duce la isbândă; tot astfel și la o *Marină*, oricât de mică ar fi ea, trebuie să găsim:

1. *Vasul cuirasat*, pentru lupta contra vaselor și operațiuni contra coastelor;

2. *Crucișătorul protejat*, pentru serviciul de cercetare, sprijinirea vaselor torpiloare și atacul comerțului inamic;

3. *Vasele torpiloare*, cuprinzând: *Contratorpiloru*, *torpilorul propriu zis* și *submersibilul*, pentru atacul prin surprindere. În teatre de operațiuni restrânse, — cum este cazul nostru — și din motive financiare, *Crucișătorul protejat* poate fi înlocuit, fără mari inconveniențe,

prin contratorpilor, mai ales când deplasamentul acestuia trece de 1000 tone.

A vroi să suprimăm însă vasul cuirasat, singurul și adevăratul element de luptă, și a'l înlocui prin crucișator protejat sau contratorpilor, ar însemna să creiam o forță navală hibridă, fără nici o valoare militară. Prin comparație, ar fi tot una cu a cere ca Armata de uscat să fie constituită numai din cavalerie! Ori, chiar dacă unul din vecinii noștrii mai slabi ar avea o atare armată, sânt convins că nu ne-am gândi măcar a'l imita în organizarea forțelor noastre de uscat, ci dimpotrivă am căuta, prin adoptarea și utilizarea celor trei arme, să ne asigurăm isbânda și în acelaș timp să putem răspunde și angajamentelor ce am avea față de aliații noștrii.

De aceleași principii trebuie să ne călăuzim și în organizarea forțelor noastre de apă, și din examenul analitic al relațiunilor noastre internaționale, să facem să reiasă natura obligațiunilor maritime față de aliații și prietenii noștrii, al căror ansamblu trebuie să caracterizeze politica navală a României.

Că vasul cuirasat trebuie să intre neapărat în constituirea unei Marine, oricât de modestă ar fi dezvoltarea ei, ne-o dovedește cu prisosință o privire aruncată asupra forțelor de apă aparținând Danemarcei, Olandei și Suediei, *trei State mici și vecine cu cele mai mari puteri maritime din lume: Anglia, Germania, Franța și Rusia.*

Am subliniat ultimele cuvinte pentru a atrage atențiunea, că existența unei sau mai multor mari puteri maritime nu constituie o piedică la dezvoltarea forțelor navale ale unei țări mici, după cum vecinătatea unor mari puteri continentale nu este un obstacol pentru dezvoltarea forțelor de uscat.

1. *Danemarca:*

3 vase de 3550 — 3735 tone, armate fiecare cu 2 tunuri de 24 c.m. și 4 de 155 c.m. Cuirasa 15—17 c.m.

2. *Olanda:*

a) — 3 vase de 5000 — 5295 tone, armate fiecare cu 2 tunuri de 24 c.m. și 6 de 15 c.m. Cuirasa 15—19 c.m. Ele au fost construite între 1901 — 1906.

b) Un vas de 6525 tone armat cu 2 tunuri de 28 c.m. și 4 de 15 c.m. Cuirasa 15 — 25 c.m. Construit în 1909.

c) — În construcție un vas de 7600 tone armat cu 4 tunuri de 28 c.m. și 10 de 105 c.m. Cuirasa 15 — 25 c.m.

3. Suedia:

a) — 4 vase de 3480 tone armate fiecare cu 2 tunuri de 21 c.m. și 6 de 15 c.m. Cuirasa 17 — 19 c.m. Construite între 1901 — 1903. Viteasă 16 mile.

b) — Un vas de 4658 tone construit în 1905 și armat cu 2 tunuri de 21 c.m. și 8 de 15 c.m. Cuirasa 15 c.m. Viteasa 18 mile.

c) — În construcție un vas de 7000 tone, armat cu 4 tunuri de 28 c.m. și 8 de 15 c.m. Cuirasa 17—20 c.m. Viteasa 22 mile.

Am luat în considerațiune, la țările în chestiune, numai vasele principale de luptă, căci ele ne interesează, și vedem că toate sânt prevăzute cu cuirasă și artilerie de calibru cel puțin 21 c.m. la tipurile vechi, iar la cele nouă s'a ajuns la 28 c.m., sporire impusă de creșterea distanței de luptă.

Viteasa de-asemena s'a mărit în mod simțitor și 22 mile este minimum ce se cere în prezent.

O altă chestiune nelămurită încă este aceea privitoare la apărarea Dunării de jos, unii susținând ca această apărare să fie încredințată vaselor de la Mare, iar alții preconizând construcția de noi Monitoare, care să poată fi însă utilizate și în Dunărea d esus.

De aceea, înainte de a arăta ce anume unități trebuie să intre în constituirea forțelor noastre de apă, găsim că se impune lămurirea acestei chestiuni.

Data fiind situațiunea noastră geografică desavantajoasă, căci domeniul nostru maritim este cu totul excentric și într'un caz de războiu coasta maritimă poate fi ușor izolată de regiunea fluvială, care formează prelungirea prețioasă și indispensabilă a acestui domeniu, de oare nu posedăm un centru strategic care să asigure în mod eficace legătura celor două regiuni, cred că se impune a se studia cu totul independent forțele de la Mare de cele de la Dunăre.

A adoptă un tip de vas, care să poată fi utilizat în amândouă regiunile, socotesc că ar fi o mare greșeală și această îmi propun a evidenția.

Vasul de Dunăre — tip Monitor — cu caracteris-

tice atât de deosebite de cel de Mare, prezintă avantaje atât de isbitoare în cât nu se poate renunța la el. — Pe un deplasament de 1800 tone, se poate concentra o forță ofensivă și defensivă foarte puternică, care pe vasul de Mare nu se poate realiza nici chiar pe un deplasament de 5000 tone. Sporirea tonajului la acest din urmă tip spre a-i îmbunătăți calitățile și mai mari, constând din greutatea manevrării pe Dunăre și deci a utilizării puterilor sale, mai ales cea ofensivă.

Pentru a ilustra cele susținute, să punem în luptă Monitorul de 1800 tone cu Crucişătorul suedez „Oscar IIIea” care pentru un tonaj mărginit dispune de o remarcabilă forță ofensivă.

Date principale asupra Crucişătorului:

Lungimea 96 metri, lăţimea 15 metri, pescăj 55 metri, armament: 2 tunuri de 21 c.m., 8 de 15 c.m. și 10 de 57 c.m. cuirasa cea mai groasă 15 c.m., puntea 75 c.m., înălţimea d'asupra apei 3 metri, deplasament 4658 tone, viteză 18 mile.

Date principale asupra Monitorului:

Lungimea 72 metri, lăţimea 14 metri, pescaj 2.3 metri, armament: 6 tunuri de 19 c.m. de 30 calibre și 4 de 75 c.m. de 40 calibre, fruntea 10 c.m., înălţimea d'asupra apei 70 c.m., deplasament 1800 tone, viteză 12 mile.

Distribuția artileriei la Monitor care astfel, că poate întrebuița cele 6 piese de 19 c.m. în toate direcțiunile utilizabile la Dunăre. Acestor 6 piese Crucişătorul nu poate opune decât cel mult un tun de 21 c.m. și 4 de 15 c.m., din cauza modului de instalație al artileriei la bord și a cursului Dunării.

Dacă ținem seamă de lungimea Crucişătorului și mai cu seamă a înălțimii d'asupra apei, șansele de a fi lovit sânt cu mult mai mari ca pentru Monitor.

La Dunăre tragerea executându-se mai mult de înfiladă, loviturile în punte pot fi hotăritoare, și din acest punct de vedere inferioritatea Crucişătorului este vădită căci prezintă numai 50 c.m. față de 100 c.m. la Monitor.

Dacă în locul Crucișătorului suedez de 4658 tone punem unul rusesc de 6675 tone tep „Kaquł”, care ar putea intra pe Dunăre până la Brăila grație pescajului său numai de 62 metri, superioritatea Monitorului nu numai că nu se micșurează, ci dinpotrivă crește, căci pe de-o parte Crucișătorul nu poate utiliza în luptă pe Dunăre decât 4 tunuri de 12 c.m., din cele 12 care constituiesc armamentul său principal, contra 6 de 19 c.m. de la Monitor; iar, pe de altă parte, probabilitatea ca Crucișătorul să fie lovit s'a mărit în mod considerabil, căci lungimea sa este de 134 metri și înălțimea d'asupra apei de 5 metri.

Trecând de la un vas, la un grup de vase — de exemplu 3 — superioritatea Monitorului este și mai isbitoare. Pe când din 3 Crucișătoare tip suedez, numai 2 ar putea să se prezinte în linie de raliament spre a utiliza în direcția provei 2 tunuri de 21 c.m. și 8 de 15 c.m., direcție ce se va utiliza cu mai multă probabilitate la Dunăre, Monitoarele, grație pescajului lor mărginit și a calităților evolutive, se pot putea prezenta chiar câte și trele, utilizând astfel 18 tunuri de 19 c.m.

Dacă facem să intervină în discuțiune și chestiunea bănească, atunci balanța atârână și mai mult de partea Monitorului, căci costul unui Crucișător de tipul suedez luat în considerațiune, pentru aceeaș sumă s'ar putea construi 3 Monitoare de 1804 tone. Așă avem deci pentru aceeaș sumă cheltuită 18 tunuri de 19 c.m. contra 1 de 21 c.m. și 4 de 15 c.m., ceea ce constituie o superioritate zdrobitoare.

Ca cuirasă, am prevăzut plăci de 10 c.m., de oarece la tunul de 19 c.m., pentru că el este îndestulător a perfora cuirasa oricărui vas ce poate intra pe Dunăre și în acelaș timp are încă o relativă iuteală în tragerel. Contra lucrărilor de la uscat, este cât se poate de eficace și e preconizat de toate Marinele pentru acest scop.

Ca cuirasă am prevăzut plăci de 10 c.m., de oarece numai de la această grosime se poate aplica cimentarea care le mărește mult puterea de rezistență. O cuirasă mai groasă ar reclama sporirea tonajului, deci a pescajului și dimensiunilor, în dauna calităților evolutive.

Alte considerațiuni de o importanță mult mai mare,

pledează pentru independența forțelor de Dunăre de cele de la Mare și anume:

1. Operațiunile navale pot să înceapă cu o rezezi-ciune recunoscută în operațiunile de la uscat, și chiar pe neașteptate. Ori, dacă forțele noastre de apă destinate atât apărării la Mare cât și la Dunărea de jos, ar fi surprinse la Mare, ele nu ar mai putea intra pe Dunăre și astfel aceasta ar rămâne lipsită de orice apărare.

Eventualitatea aceasta putându-se prezenta, trebuie să-i facem fața din timp prin crearea de anumite forțe, care să ne garanteze stăpânirea Dunării, ce de altfel ne este necesară în orice ipoteză ne-am pune.

2. Monitorul preconizat, grație pescajului său mărginit, va putea opera și în Dunărea de sus, înlesnind, ba chiar am putea spune, făcând posibilă, acțiunea Armatei noastre pe malul drept. Acest mare avantaj nu trebuie trecut cu vederea, ci dimpotrivă îl cred atât de important, încât numai el singur ar trebui să ne facă a intra în realitate și a nu renunța la construcția de Monitoare nouă.

3. Forțele de la Mare trebuiesc astfel organizate ca, în orice ipoteză ne-am pune, ele să nu fie nevoite a părăsi acel teatru de operațiune, cece se poate obține, bine înțeles, numai prin posedarea unui port militar bine întărit, care să ne permită adoptarea *defensivei strategice* față de un adversar mult superior, în așteptarea de situațiuni mai prielnice. Chiar numai prezența lor la Mare va distrage o parte din forțele adversare, fie obligându-le a menține un blocus, care le-ar expune la atacuri din partea vaselor noastre Torpiloare, fie obligându-le a ataca portul de războiu, cece le-ar expune la o slăbire, de care am putea profita ulterior.

Nu aș vroi să se atribue cuvintelor mele „de a profita ulterior” sensul ca noi singuri să angajăm lupta cu un adversar mult superior, chiar slăbit prin atacul bazei noastre navale, cum și încercările de atac prin surprindere ale forțelor noastre mobile. Nu, nu m'am gândit la această imposibilitate. Am vroit să înțeleg, că după cum Armata noastră de uscat, oricâtă desvoltare i s'ar da, n'ar putea pretinde să lupte singură contra unei Armate cu mult superioară, ca cea rușească

de exemplu, dar alături de o aliată poate deveni un factor chiar deciziv, tot așa și forțele noastre de apă alături de a le unui aliat, ar putea avea o acțiune hotărâtoare. Și nu trebuie să ne închipuim măcar că am putea avea un războiu cu o mare putere, fără a fi sprijiniți.

4. Dacă ne înfățișăm un conflict între România, Grecia, Serbia de-o parte și Turcia, Bulgaria de cealaltă parte, forțele noastre de Mare sunt absolut necesare spre a distrage a parte din forțele navale ale Turciei, dând astfel posibilitatea flotei grecești de a angaja lupta cu sorți la isbândă.

În acelaș timp armata noastră de uscat are absolută nevoie de sprijinul Marinei la trecerea Dunării, trecere ce trebuie efectuată cât mai în grabă, pentru a se uni la timp cu forțele sârbo-grecești, mai înainte ca acestea să fie zdrobite de forțele turco-bulgare. Ori, actualele Monitoare nu sunt îndestulătoare pentru a garanta această trecere. Cel puțin așa socotesc eu, mai ales în urma învățămintelor din ultima campanie care ne-a dat prilejul să ne convingem că vecinii noștri de la Sud știu să se pregătească.

5. Desvoltarea pe care Turcia o dă forțelor sale navale, ne conduce la concluziunea, că această țară caută să profite de lecțiunea scump plătită în ultimele două războaie și că are intențiunea de a-și crea o serioasă flotă de războiu, atât pentru a face echilibru forțelor rusești din Marea Neagră, cât și a avea superioritatea față de Greci. Configurația ei geografică, care grație strâmtorilor permite operațiunile pe linii interne, îi înlesnește mult atingerea țintei urmărite, cu atât mai mult cu cât Rusia se găsește în condițiuni dificile de a-și menține o superioritate marcantă, căci este nevoită a întreține, trei flote cu totul separate: una în Baltica, alta în Extremul-Orient și a treia în Marea Neagră, ceace îi îngreuează mult situațiunea, mai ales cu cea din urmă Mare.

Pentru desvoltarea forțelor navale din Marea Neagră și menținerea supremației, Rusia se isbește de o dificultate mult mai serioasă, care constă în faptul că pentru construcția vaselor de care ar avea trebuință, nu poate să recurgă la șantierelor străine, ci trebuie să se mărginească la șantierelor proprii, a căror capa-

citade de producere o pune în imposibilitate de a face față la timp unei sporiri a flotei turcești, care se poate produce cu mare repeziciune și în orice moment, grație faptului că-i sânt deschise șantierele din lumea întreagă, unde poate găsi chiar vase gata.

Că o atare situațiune se poate produce, ne-o dovedește cu prisosință comparația celor două forțe în toamna anului 1914.

Rusia:

a) 2 vase de 12.840 tone, armate fiecare cu 4 tunuri de 30 c.m., 4 de 20 c.m. și 12 de 15 c.m. Cuirase între 12 — 23 c.m. Vitesa 16 mile. Construite în 1906.

b) Un vas de 12.582 tone, armat cu 4 tunuri de 30 c.m. și 16 de 15 c.m. Cuirasa între 12 — 23 c.m. Construit în 1900. Vitesa 16 mile.

c) Un vas de 13.318 tone, armat cu 4 tunuri de 30 c.m. și 8 de 15 c.m. Cuirasa între 12 — 40 c.m. Construit în 1893. Vitesa 16 mile.

d) Un vas de 8.880 tone, armat cu 4 tunuri de 25 c.m. și 8 de 15 c.m. Construit în 1900. Vitesa 15 mile.

e) Două vase de 11.200 tone, armate cu câte 6 tunuri de 30 c.m. și 7 de 15 c.m. Cuirasa 30 c.m. Vitesa 13 mile. Construite între 1887 — 1892.

Turcia:

Două vase, unul de 27.000 tone și al doilea de 23.000 tone, cu un armament complexiv de 26 tunuri de 30 c.m. Vitesa 23 mile. Cumpărate din Anglia.

Actualele forțe nu le-am luat în considerațiune.

Din cele 7 vase rusești, ultimele două nu pot lua parte la o luptă navală, de oarece au vitesă mică. iar artileria veche și deci neutilizabilă la distanțele actuale de luptă. Ar fi o greșeală a băgă în linie aceste vase, căci s'ar micșura vitesa întregii flote ceeace ar înlesni inamicului, care dispune de 23 mile, ocuparea și menținerea unei pozițiuni avantajoase pentru concentrarea focului rămas asupra unei fracțiuni a forței navale.

Rămân deci pentru Rusia 5 vase, al căror armament principal complexiv este de 16 tunuri de 30 c.m., 4 de 25 c.m. și 8 de 20 c.m., cărora Turcia le opune

două vase, cu un armament complexiv de 26 tunuri de 30 c.m.

Forțele rusești nu pot fi sporite, din cauzele arătate, mai înainte de 1916, când vor intra în serviciu cele 3 vase de 22.000 tone, actualmente în construcție. Situațiunea din toamna anului 1914 se va menține deci încă cel puțin 2 ani.

Lăsând de-o parte marele avantaj ce rezultă pentru Turcia din faptul că are concentrată artileria numai pe 2 unități, chiar comparația între numărul gurilor de foc principale de care dispun cele două forțe navale ne dovedește, dacă nu superioritatea Turciei dar cu siguranță egalitatea forțelor.

O atare situațiune putând să se mai producă și chiar să devie normală, putem spune că în viitor vom avea la hotarele noastre două puteri maritime cu forțe aproape egale, cu totul în afară de influențele celorlalte puteri maritime. Ori într'un conflict între ele, fiecare va căuta să rupă echilibrul în favoarea sa prin intervenția unei a treia puteri din Marea Neagră, care în nici un caz nu trebuie să fie alta decât România.

Posedând o forță navală permisă de situațiunea economică și financiară, România va ajunge a jucă un rol și mai însemnat și prietenia ei va fi mult căutată. Constituirea acestei forțe navale nu trebuie însă subordonată utilizării ei eventuale pe Dunăre, căci ar trebui să se recurgă la compromise, care nu pot să fie decât dăunătoare valorii sale militare.

Socotesc ca îndestulătoare argumentele aduse în sprijinul independenței forțelor de Mare de cele de Dunăre și de aceea trec la compunerea lor respectivă:

A. — *La Dunăre.*

a) 4 Monitoare de 1800 tone, ale căror caracteristice le-am expus deja.

Costul unei unități 5.500.000

b) 8 vase ușoare de 30 tone armate numai cu 2 mitraliere, vitesă 25 mile, pentru serviciul de cercetare și siguranță.

Costul unei unități 150.000

Total Lei 23.200.000

B. — *La Mare.*

a) 4 Crucişătoare cuirasate de 7500 tone, armate cu câte 4 tunuri de 28 c.m. în două turele; 8 tunuri de 15 c.m. în 4 turele și 10 tunuri de 75 c.m. Cuirasa de centură 23 c.m. Turelile tunurilor de 28 c.m. având o cuirasă de 20 c.m., iar a tunurilor de 15 c.m. Puntea de 75 c.m. Vitesa 23 mile.

Costul unei unități 26.000.000

b) Incă două contratorpiloare de tipul adoptat și deja în construcție.

Costul unei unități 5.000.000

c) 12 Torpiloare de 150 tone și 30 mile vitesă.

Costul unei unități 700.000

d) 6 submersibile de 250 tone.

Costul unei unități 1.300.000

e) Un vas salvator de submersibile.

Costul unei unități 1.000.000

f) Un vas de aruncat mine.

Costul unei unități 1.000.000

g) Material pentru apărările sub apă

Costul unei unități 1.000.000

Total Lei 133.200.000

Am aies ca unitate principală crucișătorul cuirasat, pentru că după cuirasat rămâne singurul vas de luptă. Deplasamentul de 7.500 tone este minimum care permite adoptarea tunului de 28 cm., pe care îl cred indispensabil, ca fiind cel mai mic ce se poate utiliza la distanțele actuale de luptă și fiindcă formează armamentul principal la o parte din vasele unei puteri din Marea Neagră, care nu vor ieși din serviciu așa de curând.

În ce privește tunurile de 15 cm. și 75 mm., cele dintâi sânt necesare pentru a bate dela mare distanță vasele torpiloare în timpul zilei, când pot ataca chiar dela 6000 metri; iar cele de al doilea, pentru a bate aceleași vase în timpul nopții, căci ele nu se pot descoperi decât la mică distanță și deci este nevoie de o mare iuteală în tragere.

Submersibilele vor avea în mersul la suprafață vitesa de 14 mile, vitesă realizată deja de italieni cu tipul de 250 tone, iar sub apă de 9 mile, pe care

o socotim îndestulătoare pentru teatrul de operațiuni restrâns, unde vor fi chemate a acționa.

Cu privire la torpiloare, poate se va obiecta că deplasamentul de 150 tone este oarecum mic și de aceea expun considerațiunile care m'au făcut a-l adopta:

Rolul de căpetenie al torpiloarelor este atacul de noapte și la distanță cât mai mică de țintă, spre a mări probabilitatea de lovire. Ori, sporirea deplasamentului până la 250 tone, nu îmbunătățește capacitatea nautică a acestor vase decât foarte puțin și nici nu permite sporirea în mod simțitor a puterii ofensive, care constă numai din torpile; în schimb însă, pe măsură ce aceste vase devin mai mari, ele sânt mai puțin bune lansatoare de torpile, pentru că pot fi văzute mai de departe, au o rază de girațiune mai mare, oferă o țintă din ce în ce mai mare artileriei inamice, costă mult mai scump, inconveniente ce întrec cu mult avantajele ce le prezintă din punct de vedere nautic.

Pentru submarinele ne-am oprit la tipul de 250, pentru că îndeplinește toate condițiunile cerute de situațiunea noastră geografică, cât și cea financiară. Dacă națiunile mari maritime, merg spre deplasamentul de 700—800 tone, fac aceasta pentru că dânsese cer dela aceste vase să însoțească escadrele și să ia parte la luptă la mare depărtare de coastele proprii, ceea ce nu este cazul nostru.

Pentru noi, submarinele de tonaj mare prezintă inconveniente, din cauzele următoare:

1. Pericolului mișcărilor de asietă pe funduri mici, datorit lungimii vasului, care pentru deplasamentul de 800 tone, ajunge la 74 metri;

2. Pescajului prea mare, atât în navigația la suprafață, cât și în pozițiunea de afundare. Pescajul mare la suprafață nu mai permite trecerea pe adâncimi mici, iar pescajul în afundare împiedică trecerea pe sub chila vaselor inamice, manevră necesară când submarinul în timpul atacului, se găsește prea aproape de vasul pe care-l vizează;

3. Rază de girațiune prea mare, care îngreuează manevra;

4. Cost prea mare.

Dacă submarinul ar fi putut realiza viteza de cel

puțin 20 mii la suprafață pe un deplasament de 400 tone, ne-am fi oprit numai la acest tip de vas torpilor. Cum însă sântem încă departe de acest rezultat, a trebuit să introducem în programul nostru și torpilorul propriu zis, căci în condițiunile actuale apărarea în timpul nopții va aparține tot torpiloarelor de orice mărime, și ar fi o eroare dacă ne-am priva de serviciile lor.

În timpul nopții reușita unui atac din partea vaselor torpiloare, se datorește în primul rând surprinderii, obținută numai prin micime și viteză care să permită a ocupa pozițiuni avantajoase față de inamic. Cu submersibilele în actualele condițiuni, nu se poate realiza aceasta din cauza vitezei lor reduse la suprafață și a vitezei mari cu care vasele de luptă se vor mișca în timpul nopții, tocmai spre a pune la adăpost contra atacurilor cu torpile.

Contra-torpiloarele, pe lângă rolul lor principal și arătat deja, vor servi de călăuză și protecție submersibilelor și torpiloarelor. Tonajul lor ridicat le face cu prisosință apte pentru toate serviciile ce se încredințează acestui tip de vas în toate marinele.

Realizarea programului ce am prezentat, ar necesita un credit de 156 milioane, care ar putea fi repartizat pe o perioadă de 8 ani, timp îndestulător pentru recrutarea și formarea personalului, cum și un spor în bugetul marinei de 5 milioane, spor ce nu s'ar apăsa așa de greu asupra bugetului general al țării, care este în continuă creștere.

În primii 5 ani ar trebui să se construiască cele 4 monitoare și 8 vase ușoare pentru Dunăre, 2 crucișătoare cuirasate, 2 submersibile, 12 torpiloare, vasul salvator de submersibile, materialul de apărări sub apă și vasul de aruncat mine; iar în cei doi următori ani, alte 2 crucișătoare cuirasate, 2 contra-torpiloare și 4 submersibile.

Disponând de o forță de apă ca cea preconizată, care în timp de pace să facă să se respecte drepturile de suveranitate în apele teritoriale și să fie un sprijin puternic al diplomației, iar în timp de războiu să fie un element de forță al politicii Statului în împunerea voinții către națiunea adversă pe cale violentă, am putea privi cu încredere viitorul.